

Privatinės teisės užduotis

2023 m. birželio 2 d.

Ieškovas Petras Petraitis kreipėsi į teismą su ieškiniu, prašydamas pripažinti, kad atsakovės Stasės Petraitienės vardu įregistruotas gyvenamasis namas yra bendroji jungtinė šalių nuosavybė.

Nurodė, kad ginčo gyvenamasis namas buvo statomas šalių santuokos metu, iš jų bendrų lėšų, pagal 2014 m. išduotą statybą leidžiantį dokumentą. 2019 m. ieškovo ir atsakovės santuoka buvo nutraukta šalių sutarimu bei pavirtinta santuokos nutraukimo teisinių pasekmių sutartis. Santuokos nutraukimo metu ginčo namas jau buvo pastatytas, tačiau dar nebuvo įteisintas teisės aktuose nustatyta tvarka (neatlikti kadastriniai matavimai ir registracija Nekilnojamojo turto registre). Santuokos nutraukimo bylą nagrinėjęs teismas šalims nurodė, kad turtas, kuris nėra teisės aktuose nustatyta tvarka suformuotas kaip nekilnojamojo turto objektas ir įregistruotas viešame registre, negali būti dalijamas, todėl galutinėje sutarties dėl santuokos nutraukimo teisinių pasekmių redakcijoje šalys lygiomis dalimis (po 1/2) padalijo tik žemės sklypą, kuriame yra ginčo namas, tačiau neišsprendė klausimo dėl paties namo padalijimo. Nesąžiningai pasinaudojusi susiklosčiusia situacija, atsakovė 2020 m. pažymos apie statinio statybą be nukrypimų nuo esminių statinio projekto sprendinių pagrindu įregistravo namą Nekilnojamojo turto registre kaip savo asmeninę nuosavybę ir kreipėsi į teismą dėl ieškovo iškeldinimo. Ieškovas bandė atnaujinti procesą santuokos nutraukimo byloje, tačiau nesėkmingai. Neturėdamas galimybės kitaip apginti savo pažeistas nuosavybės teises, ieškovas yra priverstas kreiptis į teismą su ieškiniu dėl nuosavybės teisės pripažinimo.

Pirmosios instancijos teismas ieškovo ieškinį atmetė. Teismas nurodė, kad pagal kasacinio teismo praktiką, kuri buvo suformuota šalių santuokos nutraukimo metu, nutraukiant santuoką turėjo būti dalijamas ir Nekilnojamojo turto registre neįregistruotas turtas. Nutraukdamos santuoką bendru sutarimu ir teikdamos teismui patvirtinti sutartį dėl santuokos nutraukimo teisinių pasekmių, šalys turėjo išspręsti visus turtinius klausimus, o to nepadariusios turi prisiimti iš to kylančias pasekmes. Ieškovas santuokos nutraukimo byloje naudojosi advokatės paslaugomis, teikė teismui pradinę ir patikslintą sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių, kuriose kaip dalytiną turtą nurodė ir ginčo namą, tačiau galutinėje teismo patvirtintoje sutartyje namas nebebuvo nurodytas, šalys patvirtino, kad neturi kito, sutartyje nenurodyto, dalytino turto. Taigi, atsakovei įteisinus namą kaip savo asmeninę nuosavybę ir šį faktą išviešinus viešame registre, laikytina, jog ieškovas santuokos nutraukimo metu atsisakė bet kokių turtinių teisių į šį turtą. Ieškovo nurodytas faktines aplinkybes apie namo statybą ir tai, kieno lėšos tam buvo panaudotos, teismas pripažino teisiškai nereikšmingomis, nurodydamas, kad šalys nebegali pakeisti sutarties dėl santuokos nutraukimo teisinių pasekmių ir teismo sprendimo dėl turto padalijimo.

Atsakovas dėl teismo sprendimo padavė apeliacinį skundą. Skunde nurodė, kad atsakovė įregistravo namą viešajame registre ne teismo sprendimo, kuriuo nutraukta šalių santuoka ir patvirtinta sutartis dėl santuokos nutraukimo teisinių pasekmių, o 2020 m. pažymos apie statinio statybą be nukrypimų nuo esminių statinio projekto sprendinių pagrindu. Ši pažyma – tai vienas iš pagrindų nuosavybei atsirasti. Taigi, tarp šalių kilo ginčas, ar po santuokos nutraukimo šalims bendrosios dalinės nuosavybės teise priklausančiame žemės sklype atsiradęs namas yra atsakovės asmeninė, ar šalių bendroji nuosavybė, todėl ginčui turi būti taikomos ne šeimos teisinius santykius reglamentuojančios, o daiktinės teisės normos. Santuokos nutraukimo byloje abi šalys buvo atstovaujamos tos pačios advokatės ir abi jos

pateikė sutartį dėl santuokos nutraukimo pasekmių, kurioje nurodė, kad abiemis šalims priklauso po 1/2 dalį santuokoje įgyto namo, tačiau, teismui atsisakius tokia sutartį tvirtinti, patikslintoje sutartyje pasidalijo tik žemės sklypą, kuriame yra namas. Teismui nusprendus, kad tik atsakovė asmeninės nuosavybės teise statybos būdu įgijo namą, kuris šalims nutraukiant santuoką nebuvo įtrauktas į dalytino turto sąrašą, pažeidžiami teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principai, nes tos pačios faktinės aplinkybės dėl santuokos nutraukimo metu dalytino turto vertinamos išimtinai vieno sutuoktinio naudai.

Motyvuotai atsakykite:

- 1. Kokių teisiniu pagrindu atsirado nuosavybės teisė į ginčo namą ir kam ji priklauso? Ar nuosavybės teisės į ginčo namą atsiradimas gali būti siejamas su namo teisine registracija Nekilnojamojo turto registre? Kodėl?**
- 2. Ar santuokos nutraukimo byloje neišsprendus klausimo dėl konkretaus santuokoje įgyto turto padalijimo, šis turtas išlieka jungtine buvusių sutuoktinių nuosavybe?**
- 3. Kokioms sąlygoms esant, pagal kasacinio teismo formuojamą praktiką, buvę sutuoktiniai (vienas jų) turi teisę pareikšti reikalavimą, susijusį su bendro turto padalijimu, ne santuokos nutraukimo byloje? Ar, Jūsų nuomone, šios sąlygos šioje byloje yra tenkinamos? Kodėl?**

Egzaminuojamojo kodas _____

Baudžiamosios teisės ir proceso užduotis

2023 m. birželio 2 d.

B. B. kaltinamas pagal BK 129 straipsnio 2 dalies 5, 7, 8 punktus ir BK 281-1 straipsnio 1 dalį už tai, kad birželio 20 d. apie 23.40 val., tyčia pažeisdamas Kelių eismo taisyklių reikalavimus, vairavo automobilį būdamas neblaivus (nustatytas 1,9 promilės girtumas) ir neturėdamas teisės vairuoti; važiuodamas keliu, kuriame leistinas greitis 90 km/h, dėl chuliganiškų paskatų tyčia važiavo 150-170 km/h. Vėliau, veikdamas kitų žmonių gyvybei pavojingu būdu, taip pat keldamas pavojų automobilyje esančių keturių keleivių bei aplinkinių gyvybei, demonstruodamas nepagarbą kitiems eismo dalyviams, ignoruodamas keleivių prašymus mažinti greitį, važiuodamas apie 140 km/h greičiu, pradėjo lenkti priekyje ta pačia eismo juosta važiuojantį automobilį, nesuvaldė automobilio, trenkėsi į priekyje ta pačia eismo juosta važiuojantį automobilį, kuris nuo smūgio išvažiavo į priešpriešinę eismo juostą ir susidūrė su vilkiku. Susidūrimo metu žuvo šio automobilio vairuotoja ir keleivė. Taip B. B. tyčia dėl chuliganiškų paskatų kitų žmonių gyvybei pavojingu būdu nužudė du žmones.

Prokuroras nurodė, kad automobilis buvo pirktas įvykio dieną, kaltinamasis jau penkis kartus yra neišlaikęs vairavimo egzamino, taigi tikrai veikė tyčia. Taip pat pateikė prašymą konfiskuoti automobilio vertę (10 245 eur), o ne automobilį, nes jis labai sudaužytas ir bus neįmanoma jo realizuoti.

Gynėja pateikė teismui prašymą jos ginamajam inkriminuotą veiką iš BK 129 straipsnio 2 dalies 5, 7, 8 punktų perkvalifikuoti į BK 281 straipsnio 6 dalį. Kaltinamojo veikoje, dėl kurios jis pripažįsta kaltę ir labai gailisi, nėra netiesioginės tyčios: jis turi gerus praktinius vairavimo įgūdžius, o neišlaiko tik teorijos egzamino, nes serga disleksija, jo automobilis techniškai tvarkingas (pirktas iš patikimo žmogaus), kelio danga buvo gera. Nors jis lenkdamas ir viršijo greitį (apie 50 km/h), tačiau prieš lenkdamas automobilį ženkliai sumažino greitį ir tai padarė siekdamas įsitikinti, kad lenkimą atlikti saugu. Kaltinamasis atlikdamas lenkimą elgėsi rizikingai, ir numatė abstrakčią tokio elgesio pavojingų padarinių atsiradimo galimybę, tačiau, įvertinęs matomumą, kelio dangą, eismo intensyvumą, atstumus tarp ta pačia kryptimi judančių automobilių, ir atstumą iki priešais atvažiuojančio automobilio, turėjo pagrindą tikėtis, kad jam pavyks išvengti pavojingų padarinių. Taigi, jis nusikalstamą veiką padarė dėl nusikalstamo pasitikėjimo, todėl jo veiksmai kvalifikuotini pagal BK 281 straipsnio 6 dalį.

Nors kaltinamasis vairavo išgėręs, tačiau tais atvejais, kai vairavimas apsvaigus nuo alkoholio yra įtrauktas į kitų nusikalstamų veikų sudėtis (šiuo atveju - BK 281 straipsnio 6 dalį), asmens veiksmai atskirai pagal BK 281-1 straipsnio 1 dalį nekvalifikuojami.

Taip pat gynėja nurodė, kad veiką kvalifikuojant kaip nužudymą, kaltinamajam nepagrįstai inkriminuoti BK 129 straipsnio 2 dalies 7 ir 8 punktuose nustatyti veiką kvalifikuojantys požymiai. Nagrinėjamas eismo įvykis sukeltas vairuojant automobilį, o tai savaime nėra pavojinga kitų žmonių gyvybei, kaip, pvz., padegimas, sprogdinimas ir pan. Vairuodamas automobilį jis taip pat neatliko jokių chuliganiškų paskatų demonstruojančių veiksmų (nevažiavo priešinga juosta, nekirto ištisinės linijos ir pan.).

Neblaivaus asmens sukeltą eismo įvykį, kurio metu žuvo žmogus (žmonės), kvalifikuojant kaip nužudymą, vairavimas apsvaigus nuo alkoholio taip pat neturėtų būti kvalifikuojamas papildomai pagal BK 281-1 straipsnio 1 dalį. Tokiu atveju neblaivumas galėtų būti vertinamas nebent kaip atsakomybę sunkinanti aplinkybė (BK 60 straipsnio 1 dalies 9 punktas).

Jei būtų nuspręsta taikyti konfiskavimą, turėtų būti konfiskuojamas automobilis kaip nusikalstamos veikos priemonė, o ne automobilio vertė.

Motyvuotai atsakykite:

- 1. Koks yra netiesioginės tyčios ir nusikalstamo pasitikėjimo turinys? Kokie jų atribojimo kriterijai atvejais, kai eismo įvykio metu žūna žmonės? Kuri kaltės forma gali būti nustatyta nagrinėjamu atveju? Pagrįskite, pagal kokį BK straipsnį turėtų būti kvalifikuota kaltinamojo veika? Kodėl?**
- 2. Nepriklausomai nuo to, kaip atsakėte į pirmą klausimą, aptarkite, koks yra kvalifikuojančių nužudymą aplinkybių, nustatytų BK 129 straipsnio 2 dalies 7 ir 8 punktuose turinys? Ar nurodytoje situacijoje galėtų būti inkriminuotos šios aplinkybės? Kodėl? Kaip turėtų būti vertinamas vairuotojo neblaivumas? Kaip sunkinanti atsakomybę aplinkybė ar kaip atskiras nusikaltimas? Kodėl?**
- 3. Kokiais atvejais yra taikoma BK 72 straipsnio 5 dalis, t. y., išieškoma konfiskuotino turto vertė? Ar šiuo atveju taikytinas konfiskavimas? Jei taip, ar konfiskuotina transporto priemonė, ar jos vertė? Kodėl?**